

מסורת הש"ס

(א) [כימות: כ.ס.], (ב) [ג.ס.] [ג.ס.] [א.ס.] [מספתה: פ"ד ע"ש], (ד) [ג.ס. מוסר: מוסר], (ה) [מנומנות], (ו) [לעיל: י.ס.], (ז) [לעיל: י.ס.], (ח) [לעיל: י.ס.], (ט) [לעיל: י.ס.], (י) [לעיל: י.ס.]

תורה אור השלם

- 1. ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלקהו כי יגור שכן משתח אלקהו עליו אני יי? ויקרא כא יב 2. בית דוד בה אמר יי דינו לבקר משפט והדילו גולר מיד עושק פון הצבא קאש חקמי וברגדה ואין מבכה מפני רע מעלליבם: 3. התקוששו וקושו הגוי לא נבקה: צפניה ב א 4. ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והועד בבקליו ולא ישקרו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בקליו ימות: שמות כא כט 5. ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני יי לפני ההקדים והשפטים אשר יהיו בימים ההם: דברים יט יז

גליון הש"ס

גם' ודבריה בית דוד. עין בעשר המלך פ"ה מהל' יס"ח ה"ה שהיה דברי השטרה מתקבלת מה שכתב צוה בשם חספתה הרא"ש:

הגהות הב"ח

(א) גמ' וחסור לקיימה כנילה שניה: (ב) שם א"ה מביתו ומי למדות, אטו להגיה: (ג) רש"י ד"ה וי"מ וכו' בשורה שיהי: (ד) תוס' ד"ה ושמע וכו' ואללים וכל העם משמאלו אלמל: (ה) ד"ה ימלו וכו' שנה' כי אס:

מוסף רש"י

יבא עשה. דיכמה יבא עליה (בבמות ב.). גזירה ביאה ראשונה. דמקיס צה עשה ומי למדות, אטו ביאה שניה. דלא מלי למדות, דהא אוקיס צה עשה (שם ב.). התקוששו. לשון היקף, אדם המשוה עצמו וישר לרבו (צפניה ב א): אלו: הכר קט מבין עיני תמלה, כמו (שמות ט) לקושש קט, כלומר קטו. עמק (דברים י"ב ט.)

כהן גדול פרק שני סנהדרין

י"א.

עין משפט
גד מצוה

י"א א מ"י פ"ו מהלכות יבוס הלכה יא:
ב ב ב מ"י שם הל' י [נושע' אה"ע סי' קעד סעי' א]:
בא ד ה מ"י פ"ה מהל' גלי המקדש הל' ד (ופ"ו מהל' אכל הל' ו):
בב ו מ"י פ"ד מהל' כלי המקדש הל' טו:
בג ז מ"י פ"ג מהלכות אכל הלכה א:
כד ח מ"י שם הל' צ:
כה ט מ"י פ"ח מהל' אסורי ביאה הל' מ סגמ לאון קבו טושע' אה"ע סי' כב סעיף ד:
כו י מ"י שם פ"ב הלכה יד סגמ שם טושע' שם סעיף י:
כז ב מ"י פ"ג מהל' אכל הלכה א:
כח ל מ"י שם פ"ח הלכה ו וי"ה מהל' כלי המקדש הל' ד:
כט מ מ"י פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ה ופ"ג מהל' מלכים הל' ז:
ג [מ"י פ"ו מהל' מוקדש ממון הלכה ו]:

היינו בן היינו ממונה. וליכא למימר דהיינו משוח שעבר דפשיטא דלא מיקרי ממונה והר"ר יעקב בר' יואלדק פירש דמשמע מומתני' גם כשהוא מתנחם מאחרים דממונה ממלצו ומוסיף הוא כל העם אומר לו וכו' (ו) וצבריי' וקאמר משוח שעבר לא אחי גביה: **ישמעע** מינה אבאים משמאל וכו'.

פירוש דתנן ממלצו צינו לצינ העם (ו) צבריייתא קתני ראש צית האצ ואכלים (ז) משמאלו וכל העם אלמלא שיהו העם ראשונים משמאלו ואם כן האכלים היו משמאל העם: **אבל** מלבי בית דוד דן ודנין אותו. וז"ל וכו' איך יכול לדון והא

אמרין לעיל אין מושיעין מלך צנהדרין משום דמטיב לא תענה על ריב וי"ל דהכא מיירי דוקא לדון דיני ממונות דלא איכפת לן אס לא יוכלו לענות אחריו כלאמר' (לקמן צב): דיני ממונות מתחילין מן הגדול ומיהו קשה דאפילו דיני נפשות נמי אשכחן כדמטיב (ש"ס ה) ויחגור (גס] דוד [אלת] חרבו דהא לקמן (דף לו): ילפינן מנייה דדיני נפשות מתחילין מן הגדול וכיון שהיה חושב דוד עצמו למלך היאך היה דן עמסה וי"ל כיון שהיה ארוח הדין לכבודו על שמרד נבל צו לא היה לו צושת אס ידברו האחרים לפניו אכל צשאר מלכי צית דוד ודאי אין דנין דיני נפשות כדפרישית: **ינאי** המלך עמוד ע"ה רגל'ך ויעידו בך. ואם תאמר והא אמרינן החס אפי' ת"ח א"י לעמוד משום דהאי עשה והאי עשה ועשה דכבוד תורה עדיף כלאמר צפרק שצבעת עדות (דף ז): (שם) וכיון דחסס אינו צריך לעמוד כ"ש מלך דטפי עדיף מלך מ"ח' כדקאמר לקמן דאפי' למ"ד הרב שמחל על כבודו כבודו ממולך מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול שנאמר שום תשים עליך מלך וכו' וי"ל דודאי עשה דכבוד תורה עדיף וא"כ אעפ"י שאין מ"ח היה צריך לעמוד ינאי היה צריך לעמוד והאי דת"ח יכול למחול על כבודו משא"כ מלך הוא משום קרא דקאמר שום וגו' שמהא איממו עליך כי כבודו צא לו משום דמלות המקום קך הוא ואין יכול להפקיע מלות המקום אכל ת"ח תורתו דליה ויכול למחול היטב על כבודו דשלו היא כלאמר' צמס' ע"ז (דף ע"ו). צתחלה נקראת על שמו של הקצ"ה ולצסוף נקראת על שמו שנאמר (א) אס צמרת ה' חפצו וצמורתו יהנה יומם ולילה: **ינאי** המלך עמוד ע"ה רגל'ך וכו'. והא דאמרין פרק שצבעת עדות (דף ז): (שם) שאס לנו להושיע שיהם מושיעין דאינו אסור אלא אחד עומד ואחד יושב ואס כן לא היה המלך צריך לעמוד וכלצד שיסב אוחו

ואין עשה. יצמה יבא עליה (דברים כה): **ציאה ראשונה**. דייצוס מקיימא מלות עשה ציאה שניה לאו מלות יבוס הוא: **ומן המקדש לא יבא**. צכהן גדול און' כתיב (ויקרא כא) דהא כתיב לעיל מיניה לאציו ולאמו לא יטמא: **מקדושו לא יבא**. כלומר יעשה חיזוק לדבריו שלא יגרום ללאת מקדושה וליטמא: **מרריה**. מרירות לבו: **משוח שעבר**. כגון שאירע צו פסול צכהן גדול ומינו אחר תמתי וכשעבר פסולו של ראשון חזר לעבודתו ושני קרא ליה משוח שעבר: **חלשה דעפיה**. דכהן גדול: **חדי צי**. שמה צאצלי: **ש"מ**. מדקתני סגן מיכן והעם מיכן וכהו צלמלע היינו סגן היינו ממונה דמתיני' דקתני הממונה ממלצו לכהן וותנו צינו לצינ העם: **אכלים לשמאל המנחמים**. מדקתני ואכל וכל העם משמאלו והרי הוא היה מן המנחמין וקתני אכלים לשמאלו:

וש"מ. כן מנהג תנחומין (א) שורה שיהו אכלים עומדין צמקומן וכל העם עוברין איש איש כשמיגע אכל האכל מנחמו ועובר מדקתני כשהוא עובר לנחס וגבי תמנחס קתני כשהוא עומד צשורה להתנחם: **וצנה אחריה**. צנה הקטן לא יהלך אחריה אלא לפני: **משום מעשה שהיה**. שגנצוהו פריצים מאחריה ונתנוהו צצית וכשחורה ולא ראתה התחילה לוועקט וצוכה צא אחד מהם ואמר צואי וזכרנו לך ונכנסה אחריו ועינו אותה: **מספרות**. צו עס וז: **משום ייחוד**. שמה ילך אדם עס ואס לא ישמע קול אדם יכנס עמיחד שם ותנן (קידושין דף פ): לא יתייחד אדם עס צ' נשים. וצצית הכסא צשצדות קמיירי שהיה צית הכסא שלהם צשדה חון לעיר והכל יפניס שם: **צין אכלים עומדין שם כו'**. וכך הורה לי שאין שינוי מנהג צדבר צין שהיו אכלים עומדין צין אכלים עוברין אין כלן לקלול: **והוא אומר סתנחמו**. צרייתא היא: **נחשא קא רמי**. סימן הוא מטיל להם להרע שיצטרכו לנחומים צתמיה: **סנו ענייכם**. לדנו צדין ולא תמניפו ולא תשא פניו: **ועידו בך**. שעבדך הרג את הנפש דעצדו כחמורו והפסק מומן הוא לו לפיכך צריך לדנו צפניו: פנה

ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה אלא מן האירוסין אמאי יבא עשה וידחה לא תעשה: **גזירה ביאה ראשונה** אטו ביאה שניה תניא נמי הכי (ב) אם קדמו ובעלו ביאה ראשונה קנו ואסור (ג) לקיימן בביאה שניה: מת לו מת כו': **ת"ר** יומן המקדש לא יצא לא יצא עמהן אבל יוצא הוא אחריהן כיצד הן נכסין והוא נגלה הן ניגלין והוא נכסה: **ויוצא עד פתח כו'**: שפרך קאמר ר' יהודה אמר לך רבי מאיר אי הכי (ד) לביתו נמי לא אלא ה"ק מן המקדש לא יצא מקדושתו לא יצא וכיון דאית ליה הכירא לא אתי למיננע ורבי יהודה אנב מרריה דילמא מקרי ואתי ונגע: **כשהוא מנחם**: **ת"ר** דכשהוא עובר בשורה לנחם את אחרים סגן ומשוה שעבר בימינו וראש בית אב ואבלים וכל העם משמאלו הוכשהוא עומד בשורה ומתנחם מאחרים סגן מימינו וראש בית אב וכל העם משמאלו אבל משוח שעבר לא אתי גביה מ"ט חלשא דעתיה סבר קא חדי בי א"ר פפא ש"מ מהא מתניתא תלת שמע מינה (ו) היינו סגן היינו ממונה ושמע מינה יאבלים עומדין וכל העם עוברין ושמע מינה יאבלים לשמאל המנחמין הן עומדין ת"ר בראשונה היו אכלים עומדין וכל העם עוברין והיו ב' משפחות בירושלים מתגרות זו בזו זאת אומרת אני עוברת תחלה וזאת אומרת אני עוברת תחלה התקיני שיהא העם עומדין ואבלים עוברין: (חזר והלך וסיפר סימן): אמר רמי בר אבא החזיר רבי יוסי את הדבר ליושנו בציפורי שיהיו אכלים עומדין וכל העם עוברין ואמר רמי בר אבא התקיני רבי יוסי בציפורי שלא תהא אשה מהלכת בשוק ובנה אחריה משום מעשה שהיה ואמר רמי בר אבא התקיני ר' יוסי בציפורי שיהיו נשים מספרות בבית הכסא משום ייחוד אמר רב מנשיא בר עות שאילית את רבי יאשיה רבה בבית

עלמין דהוצל ואמר לי אין שורה פחותה מעשרה בני אדם (א) ואין אכלים מן המנין בין שאכלים עומדין וכל העם עוברין בין שאכלים עוברין וכל העם עומדין: **כשהוא מתנחם כו'**: איבעיא להו כי מנחם הוא אחריני היכי אמר להו ת"ש והוא אומר תנחמו היכי רמי אילימא כי מנחמו אחריני לדידיה אמר להו איהו תנחמו נחשא קא רמי להו אלא לכי מנחם לא אחריני אמר להו תנחמו ש"מ מלך לא דן כו': אמר רב יוסף לא שבו אלא מלכי ישראל (ב) אבל מלכי בית דוד דן ודנין אותן (ג) דכתיב (ד) בית דוד אמר ה' דינו לבקר משפט ואי לא דיינינן ליה אינהו היכי דייני והכתיב (ה) התקוששו וקושו ואמר ר"ל (ו) קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים אלא מלכי ישראל מ"ט לא משום מעשה שהיה דעבדיה דינאי מלכא קמל

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו ענייכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא (ד) והועד בבעליו (א) אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויחייב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר (ה) ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חברך עומד

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו ענייכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא (ד) והועד בבעליו (א) אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויחייב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר (ה) ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חברך עומד

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו ענייכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא (ד) והועד בבעליו (א) אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויחייב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר (ה) ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חברך עומד

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו ענייכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא (ד) והועד בבעליו (א) אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויחייב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר (ה) ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חברך עומד

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו ענייכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא (ד) והועד בבעליו (א) אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויחייב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר (ה) ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חברך עומד

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו ענייכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא (ד) והועד בבעליו (א) אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויחייב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר (ה) ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חברך עומד

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו ענייכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא (ד) והועד בבעליו (א) אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויחייב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר (ה) ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חברך עומד